

Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumispolut

Selvitys kotoutumiskoulutuksen opiskelijoiden pitkän aikavälin sijoittumisesta

ILONA KORHONEN | JARNO RUOTSALAINEN | LEA SAVOLAINEN

Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumispolut

Selvitys kotoutumiskoulutuksen opiskelijoiden pitkän aikavälin
sijoittumisesta

ILONA KORHONEN
JARNO RUOTSALAINEN
LEA SAVOLAINEN

RAPORTTEJA 77 | 2013

AIKUISTEN MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTUMISPOLUT

SELVITYS KOTOUTUMISKOULUTUKSEN OPISKELIJOIDEN PITKÄN AIKAVÄLIN SISOITTUMISESTA

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Taitto: Ilona Korhonen

Kansikuva: Memmi Ojantola

ISBN 978-952-257-844-0 (PDF)

ISSN-L 2242-2846

ISSN 2242-2854 (verkkajulkaisu)

URN URN:ISBN:978-952-257-844-0

www.ely-keskus.fi/julkaisut | www.doria.fi/ely-keskus

Sisältö

Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumispolut.....	1
Johdanto	2
Vuonna 2006 työvoimapolitiisessa kotoutumiskoulutuksessa opiskelleet.....	3
Vuoden 2006 työvoimapolitiisten kotoutumiskoulutusten opiskelijoiden tilanne vuonna 2012.....	5
Asiakastapauksia työvoimapolitiisen kotoutumiskoulutuksen vuonna 2006 aloittaneiden joukosta..	7
Vuonna 2006 rinnastetussa suomen kielen koulutuksessa opiskelleet	8
Vuoden 2006 rinnastetun koulutuksen opiskelijoiden tilanne vuonna 2012.....	10
Asiakastapauksia rinnastetun koulutuksen vuonna 2006 aloittaneiden joukosta	11
Yhteenveto ja johtopäätöksiä	12

Johdanto

Tämä selvitys on tehty Uudenmaan ELY-keskuksen Koulutusportti – maahanmuuttajien alkuvaiheen ohjauksen kehittämishankkeessa (ESR). Selvityksen tarkoituksena on verrata aineistolähtöisesti työvoimapoliittisen kotoutumiskoulutuksen ja omaehtoisen, rinnastetun suomen kielen opiskelun vaihtoehtoihin ohjautumista vuonna 2006 sekä näiden koulutusten opiskelijoiden tilannetta viisi vuotta koulutuksen päättymisen jälkeen vuonna 2012. Tämä selvitys on jatkoa toiselle Koulutusportti-projektin tekemälle selvitykselle ”Vuosi kotoutumiskoulutuksen jälkeen. Selvitys opiskelijoiden sijoittumisesta pääkaupunkiseudulla”, jossa on tarkasteltu vuonna 2010 suomen kieltä opiskelleiden maahanmuuttajien tilannetta yhden vuoden kuluttua koulutuksen päättymisestä.

Koulutusportti -projektin päätehtävänä on kehittää sähköinen järjestelmä ja toimintamalli maahanmuuttajien koulutukseen ohjaamisen tehostamiseksi erityisesti kotoutumisen alkuvaiheessa. Yhtenä muista tehtävistä on selvittää maahanmuuttajien omaehtoisen kotoutumistuella tuettavan koulutuksen vaikuttavuutta ja etsiä keinoja vaikuttavuuden parantamiseksi. Koulutuksen vaikuttavuus kietoutuu kysymyksiin siitä, millaista koulutusta ylipäättään on tarjolla ja ohjataanko asiakkaat heille sopiviin koulutuksiin. Voidaan myös perustellusti kysyä, mikä on hyvää vaikuttavuutta kotoutumiskoulutuksessa ja omaehtoisessa suomen kielen alkuvaiheen opetuksessa.

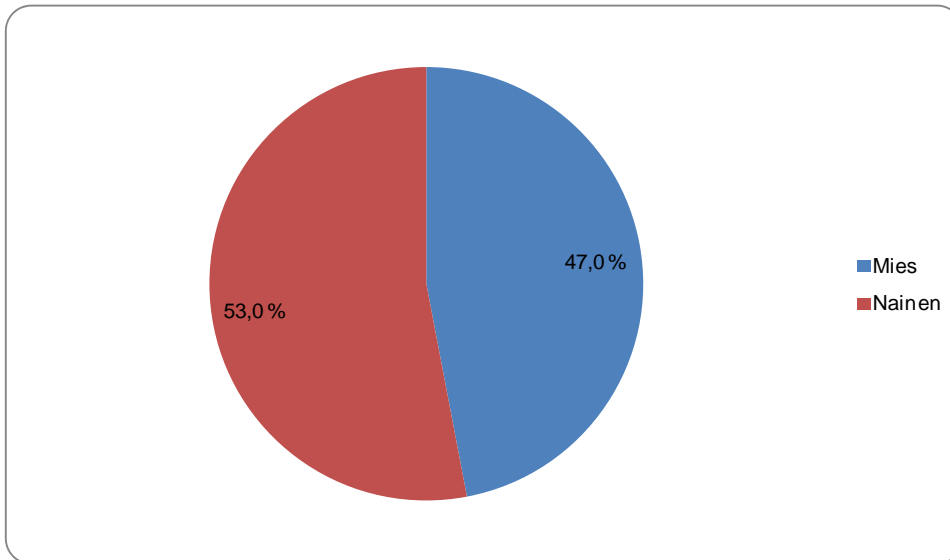
Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutus järjestetään pääsääntöisesti työvoimakoulutuksena. Kotoutumiskoulutuksen tavoitteena kielitaidon osalta on, että maahanmuuttaja saavuttaa toimivan peruskielitaidon suomen tai ruotsin kielessä. TE-toimiston kotoutuja-asiakkaat voivat opiskella myös muiden tahojen kuin TE-toimiston järjestämissä koulutuksissa. Muita koulutuksia järjestäviä tahoja ovat mm. kunnat, yksityiset oppilaitokset ja järjestöt. Vuonna 2006 TE-toimisto saattoi tehdä kotoutumissuunnitelmassa päätöksen näiden tarjoamassa koulutuksessa tapahtuvan opiskelun rinnastamisesta (”rinnastettu koulutus”) työvoimapoliittiseen suomen kielen koulutukseen.

Tähän selvitykseen poimittiin otannalla TE-hallinnon URA-tietojärjestelmästä yhteensä 200 maahanmuuttajaa, joista 100 helsinkiläistä oli elo-lokakuun 2006 aikana aloittanut vähintään kahdeksan kuukautta kestävä rinnastetun suomen kielen koulutuksen eri oppilaitoksissa ja käynyt sen loppuun sekä 100 helsinkiläistä, espoolaista ja vantaalaista, jotka olivat aloittaneet elo-lokakuussa 2006 työvoimapoliittisen suomen kielen koulutuksen eri oppilaitoksissa ja käyneet sen loppuun. Molempiin ryhmiin valittiin ainoastaan henkilöitä, joille tarkasteltu koulutus oli ensimmäinen yli kuukauden kestävä suomen kielen koulutus. Näiden opiskelijoiden tilanne syksyllä 2012 selvitetiin niin ikään URA:sta ilmenevien tietojen avulla. Kesken koulutuksen työllistyneitä henkilöitä ei otettu mukaan otantaan.

Kohderyhmään kuuluvien henkilöiden työnhaku URA-järjestelmässä ei ollut vuonna 2012 kovinkaan usein enää voimassa. Niiden henkilöiden osalta, joiden työnhaku oli katkennut, jatkopolkua käsiteltiin heitä koskevan viimeisen URA-tietomerkin perusteella. Jos merkinnästä ilmeni työnhaun päättymisen, arvioitiin tilannetta ennen työhaun päättymistä; oliko henkilö esimerkiksi ollut työssä tai ryhtynyt yrittäjäksi.

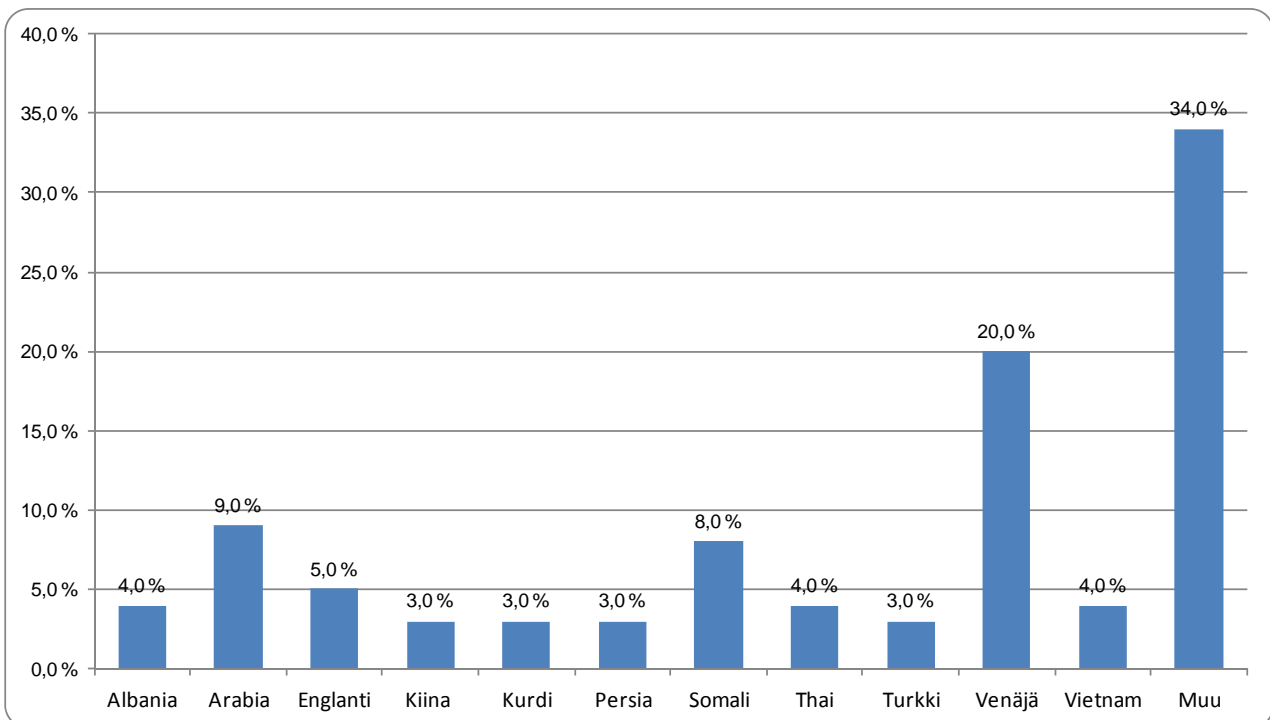
Vuonna 2006 työvoimapolitiisessa kotoutumiskoulutuksessa opiskelleet

Vuonna 2006 työvoimapolitiisessa kotoutumiskoulutuksessa olleista 53 % oli naisia ja 47 % miehiä.

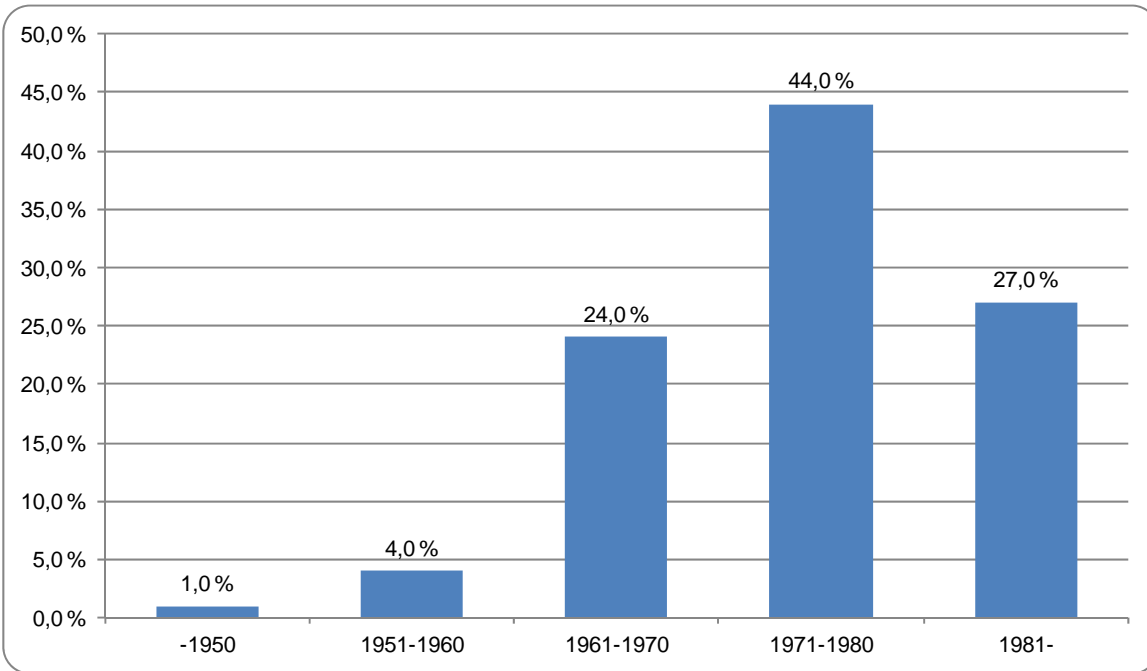
Kuva 1: Työvoimapolitiisessa kotoutumiskoulutuksessa opiskelleiden sukupuolijakauma

Työvoimapolitiisen koulutuksen opiskelijat olivat vuonna 2006 äidinkieltensä suhteen heterogeenisempiä kuin vuonna 2010: vain yhden tai kaksi henkilöä käsittävään kieliryhmään "muu" sijoittui 34 % kaikista opiskelijoista.

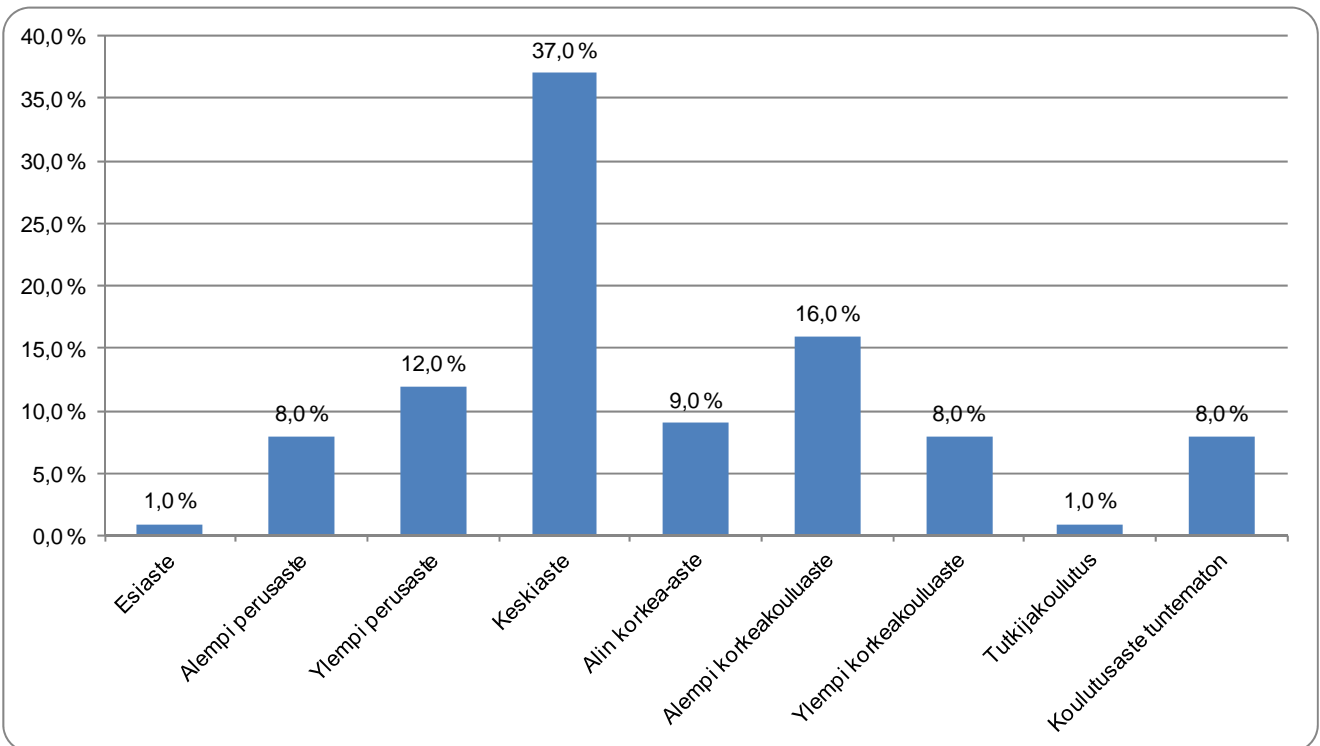
Kuva 2: Työvoimapolitiisessa kotoutumiskoulutuksessa opiskelleiden äidinkielet

Vuonna 2006 työvoimapolitiittisessa kotoutumiskoulutuksessa opiskelleiden joukossa korostui nuorimpien, vuonna 1971 tai sen jälkeen syntyneiden ikäluokkien, eli koulutuksen alkaessa enintään 35-vuotiaiden osuus vuonna 2010 opiskelleiden tapaan.

Kuva 3: Työvoimapolitiittisessa kotoutumiskoulutuksessa opiskelleiden syntymävuodet

Työvoimapolitiittisessa kotoutumiskoulutuksessa vuonna 2006 olleista 37 %:lla oli keskiasteen ja 42 %:lla vähintään alimman korkea-asteen koulutus kotimaastaan. Enintään ylemmän perusasteen koulutuksen saaneita oli 21 %. 8 % kohdalla ei ollut URA-tietojärjestelmässä mitään mainintaa koulutuksesta.

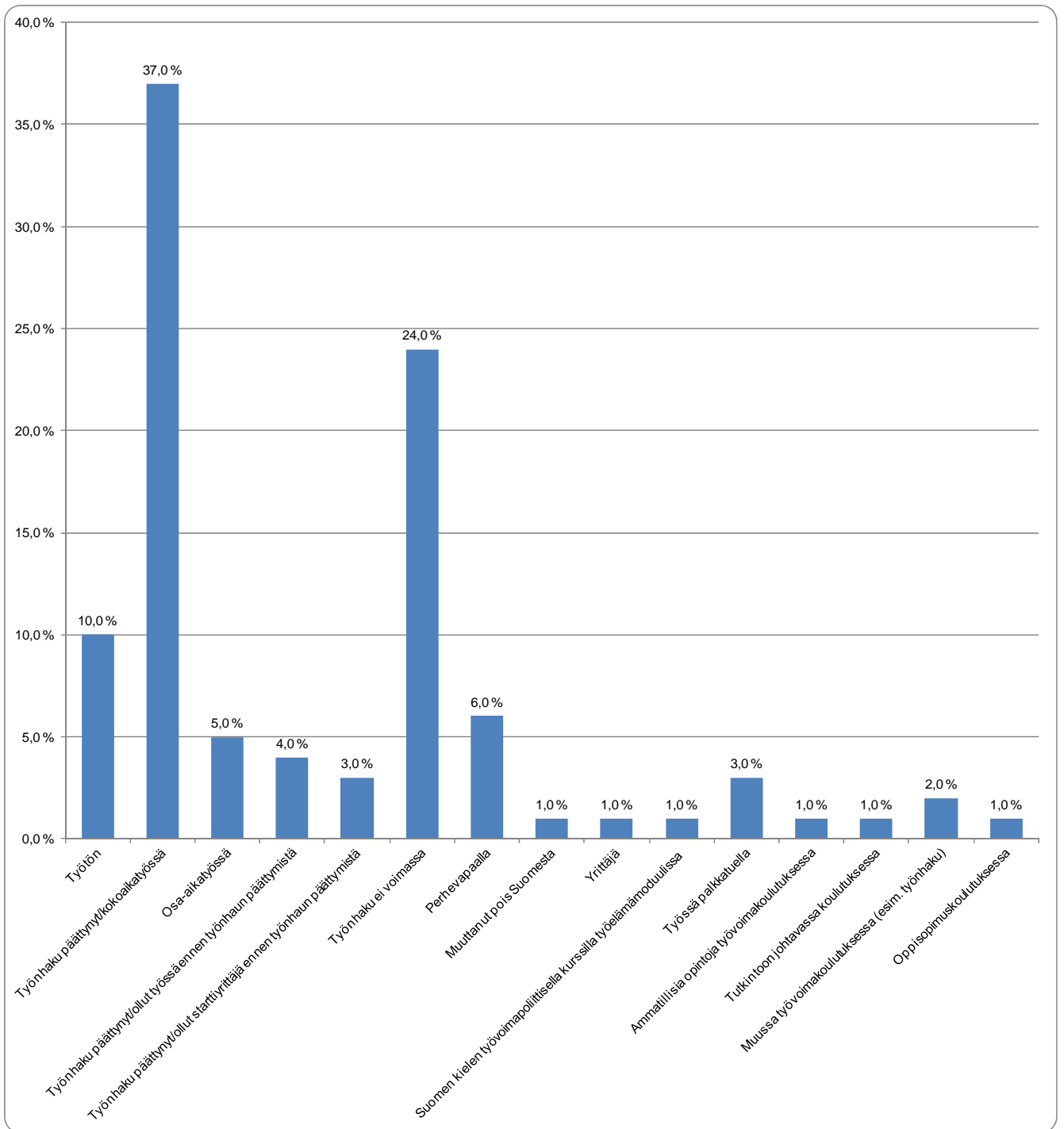
Kuva 4: Työvoimapolitiittisessa kotoutumiskoulutuksessa opiskelleiden koulutustaso

Työvoimapolitiittisten kotoutumiskoulutusten opiskelijoiden koulutustaso vuonna 2006 oli vuoteen 2010 verrattuna siis selvästi korkeampi; vuonna 2010 opiskelun aloittaneista 40 % oli saanut enintään ylemmän perusasteen koulutuksen kotimaastaan. Vuonna 2006 enintään ylemmän perusasteen koulutuksen saaneita oli 21 %. Tuolloin myös vain 24 %:lla oli vähintään alimman korkea-asteen koulutus, kun vuonna 2006 se oli 34 %:lla opiskelijoista. Keskiasteen koulutuksen saaneiden määrä vuoden 2010 opiskelijoiden joukossa oli sen sijaan vain neljä prosenttiyksikköä vuonna 2006 pienempi.

Vuoden 2006 työvoimapolitiittisten kotoutumiskoulutusten opiskelijoiden tilanne vuonna 2012

Vuoden 2006 työvoimapolitiittisten koulutusten opiskelijoista vain 17 % oli vuonna 2012 TE-toimiston asiakkaina. Heistä 10 % oli työttöminä työnhakijoina ja 7 % TE-toimiston toimenpiteissä, kuten palkkatukityössä tai työvoimapolitiittisessa koulutuksessa.

Niistä 83 %:sta vuoden 2006 opiskelijoista, joiden asiakkuus TE-toimistossa ei ollut voimassa enää vuonna 2012, 37 %:lla viimeinen URA:an kirjattu merkintä oli tieto siitä, että he olivat aloittaneet kokopäivätyön. Tämän lisäksi osa-aikatyön aloittamista koskeva tieto oli viimeinen merkintä 5 %:n kohdalla. Työnhaku ilman tietoa syystä oli katkennut 24 %:lla. Myös näiden joukossa voidaan olettaa olevan työllistyneitä. Tämän lisäksi 4 %:ssa niitä tapauksia, joissa asiakkaan työnhaku oli katkennut ilman merkintää syystä, henkilö oli ennen työnhakunsa katkeamista ollut työssä. Lisäksi 3 % oli saanut starttirahaa ennen työnhaun katkeamista. 6 % oli URA: tietojen mukaan perhevapaalla. Hyvin pieni osa, URAn mukaan vain 1 % vuonna 2006 kieltä opiskelleista oli muuttanut pois Suomesta. 1 % oli tutkintoon johtavassa koulutuksessa samoin kuin oppisopimuskoulutuksessa.

Kuva 5: Vuonna 2006 työvoimapolitiisessa kotoutumiskoulutuksessa opiskelleiden tilanne vuonna 2012 (n=100)

Asiakastapauksia työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen vuonna 2006 aloittaneiden joukosta

Aasialainen, 1980-luvulla syntynyt mies, jolla on kotimaastaan lukiokoulutus ja rakennusalan työkokemusta. Asiakas aloitti alkuvuodesta 2006 työvoimapolitiittisen suomen kielen koulutuksen, joka kesti vajaan vuoden. Hän saavutti koulutuksen tavoitetason (3/3). Helmikuussa 2007 hän aloitti osa-aikaisen palvelualan työn, joka jatkui syyskuuhun 2009 saakka. Tämän jälkeen asiakas aloitti kokopäiväisen varastotyön.

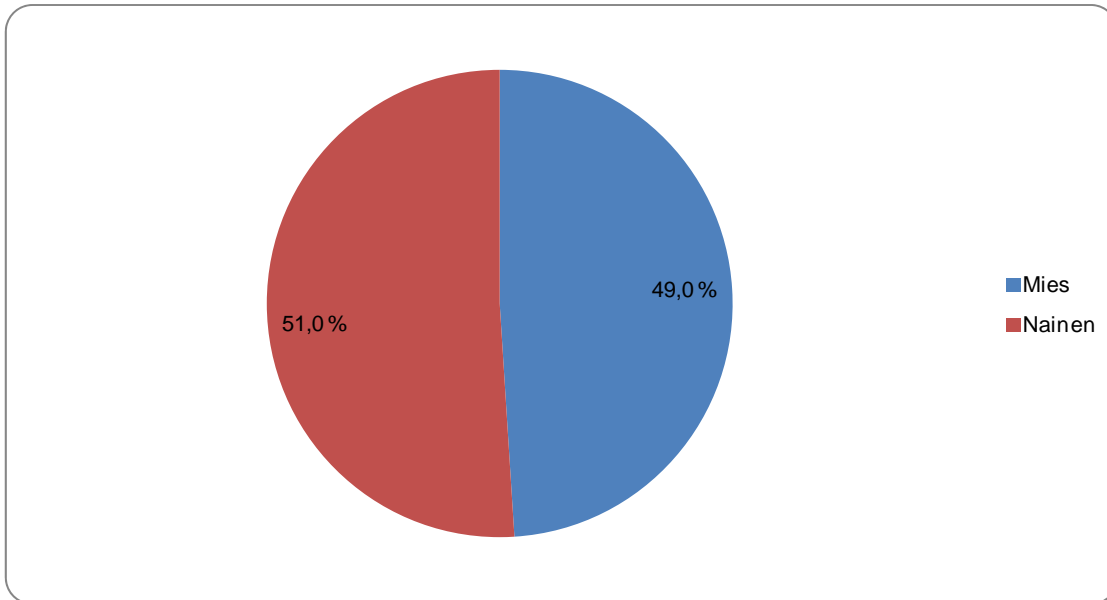
Eurooppalainen 1960-luvulla syntynyt nainen, jolla on ompelijan ammatillinen tutkinto kotimaastaan ja liki kymmenen vuoden työkokemus alan tehtävistä. Asiakas opiskeli suomea työvoimapolitiittisessa koulutuskokonaisuudessa vuoden ajan. Opinnot päättyivät keväällä 2007, jolloin hänen suomen kielen taitonsa oli tasolla A2.2. Asiakas työllistyi heti kieliopinnot päättyttyä tekstiilialan yritykseen, jossa oli ollut koulutukseen kuuluvassa työharjoittelussa. Asiakkuus TE-toimistossa päättyi.

Aasialainen, 1960-luvulla syntynyt nainen, joka on suorittanut kotimaassaan alemman korkeakoulututkinnon kaupalliselta alalta. Asiakas opiskeli suomen kieltä lyhyessä rinnastetussa kielikoulutuksessa syksyllä 2005, mutta ei saavuttanut koulutuksen tavoitetasoa. Alkuvuonna 2006 asiakas aloitti työvoimapolitiittisen suomen kielen koulutuskokonaisuuden, joka kesti saman vuoden lokakuuhun. Asiakas saavutti koulutuksen tavoitteet (3/3). Marraskuussa 2006 hän aloitti neljä kuukautta kestäneen työelämävalmennuksen sosiaaalialalla. Asiakas pääsi opiskelemaan lähihoitajaksi, opinnot alkoivat loppukesäällä 2007. Kyseessä oli englanninkielinen koulutusohjelma. TE-toimisto tuki opintoja kotoutumistuella lukuvuoden 2007 – 2008. Asiakkuus TE-toimistossa päättyi ensimmäisen lukuvuoden jälkeen.

Afrikkalainen, 1970-luvulla syntynyt mies, jolla on kotimaastaan kuuden vuoden peruskoulutus ja kokemusta autonkuljettajan työstä. Hän kävi lukuvuoden 2006 hitaasti etenevää suomen kielen koulutusta saavuttaen koulutuksen tavoitteet. Puoli vuotta koulutuksen päättymisen jälkeen jätti löysi työelämävalmennuspaikan, josta TE-toimisto teki kielteisen päätöksen. Kaksi kuukautta tämän jälkeen hän sai määräaikaisen osa-aikatyön logistiikka-alalta. Syksyllä 2008 hän solmi osa-aikatyöpaikkansa kanssa toistaiseksi voimassa olevan kokoaikatyösopimuksen. Asiakkuus TE-toimistossa päättyi.

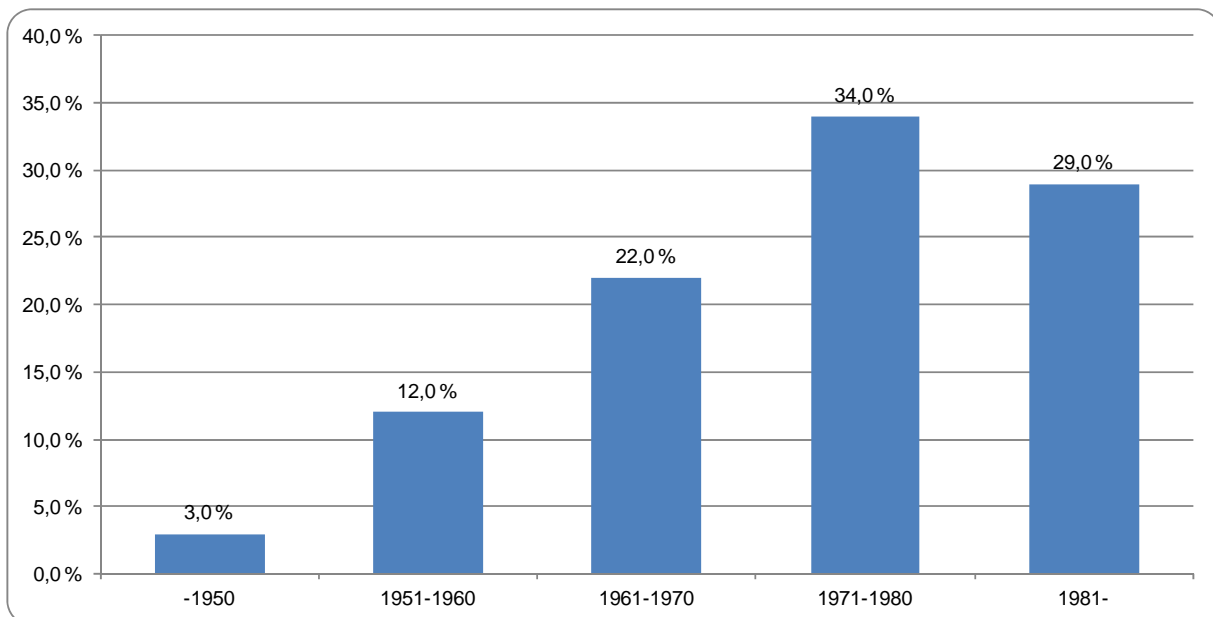
Vuonna 2006 rinnastetussa suomen kielen koulutuksessa opiskelleet

Vuonna 2006 rinnastetussa suomen kielen koulutuksessa opiskelleista 51 % oli naisia ja 49 % miehiä.

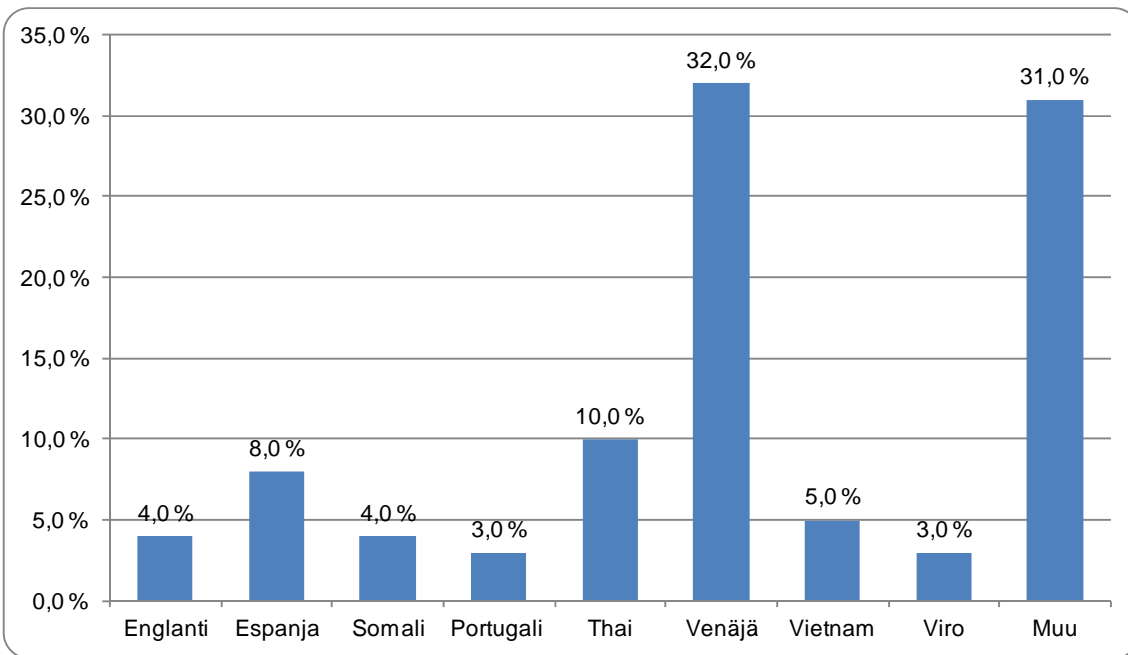
Kuva 6: Rinnastetussa koulutuksessa opiskelleiden sukupuolijakauma

Vuonna 2006 rinnastettuun, kotoutumista edistävään koulutukseen osallistuneet olivat selvästi nuorempia kuin siihen vuonna 2010 osallistuneet; vuonna 2006 kahteen nuorimpaan ikäluokkaan kuului 63% opiskelijoista kun vuonna 2010 niihin kuului 49 % opiskelijoista.

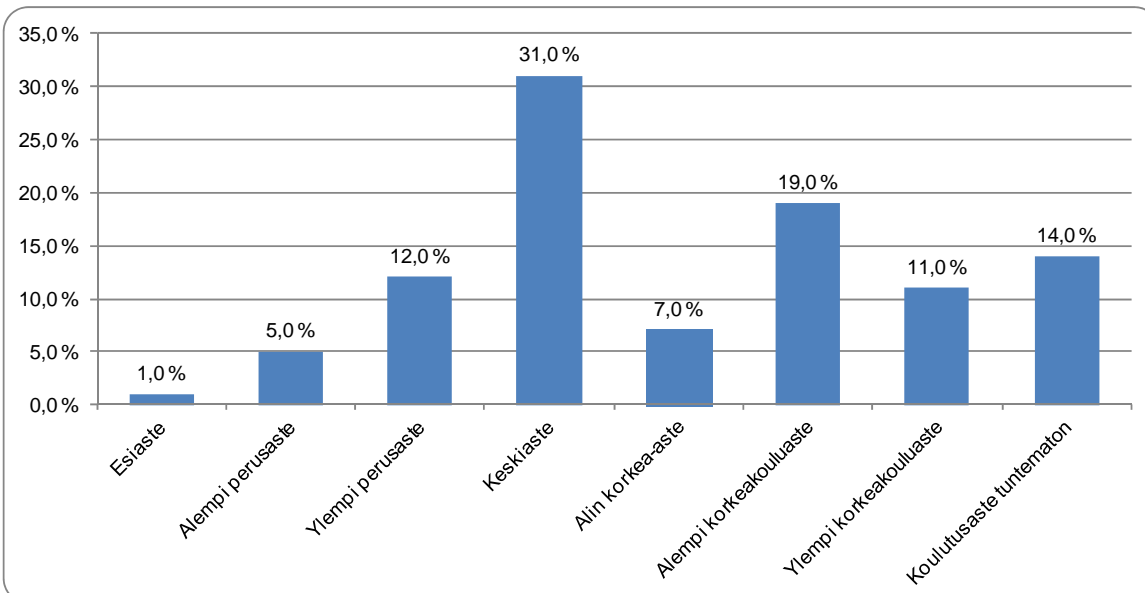
Kuva 7: Rinnastetussa koulutuksessa opiskelleet syntymävuoden mukaan (n=100)

Kuten vuonna 2010, myös vuonna 2006 rinnasteisen suomen kielen koulutuksen opiskelijoiden keskuudessa suurin kieliryhmä oli venäjänkieliset, joita oli 32 %. Thai-kieliset opiskelijat olivat myös varsin hyvin edustettuina 10 %:n osuudella.

Kuva 8: Rinnastettuun koulutukseen osallistuneiden äidinkieli (n=100)

Rinnastetun koulutuksen opiskelijoista 31 % oli saanut keskiasteen ja 51 % vähintään alimman korkea-asteen tai sitä korkeamman koulutuksen kotimaastaan. Enintään ylemmän perusasteen koulutuksen saaneita oli 18 %, eli hieman vähemmän kuin vuonna 2006 työvoimapolitiisessa kotoutumiskoulutuksessa olleita. Rinnasteisten koulutusten opiskelijoiden koulutustasossa ei vuonna 2006 siis ollut merkittävää eroa verrattuna työvoimapolitiisten koulutusten opiskelijoihin.

Kuva 9: Rinnastettuun koulutukseen osallistuneiden koulutustaso (n=100)

Vuoden 2006 rinnastetun koulutuksen opiskelijoiden tilanne vuonna 2012

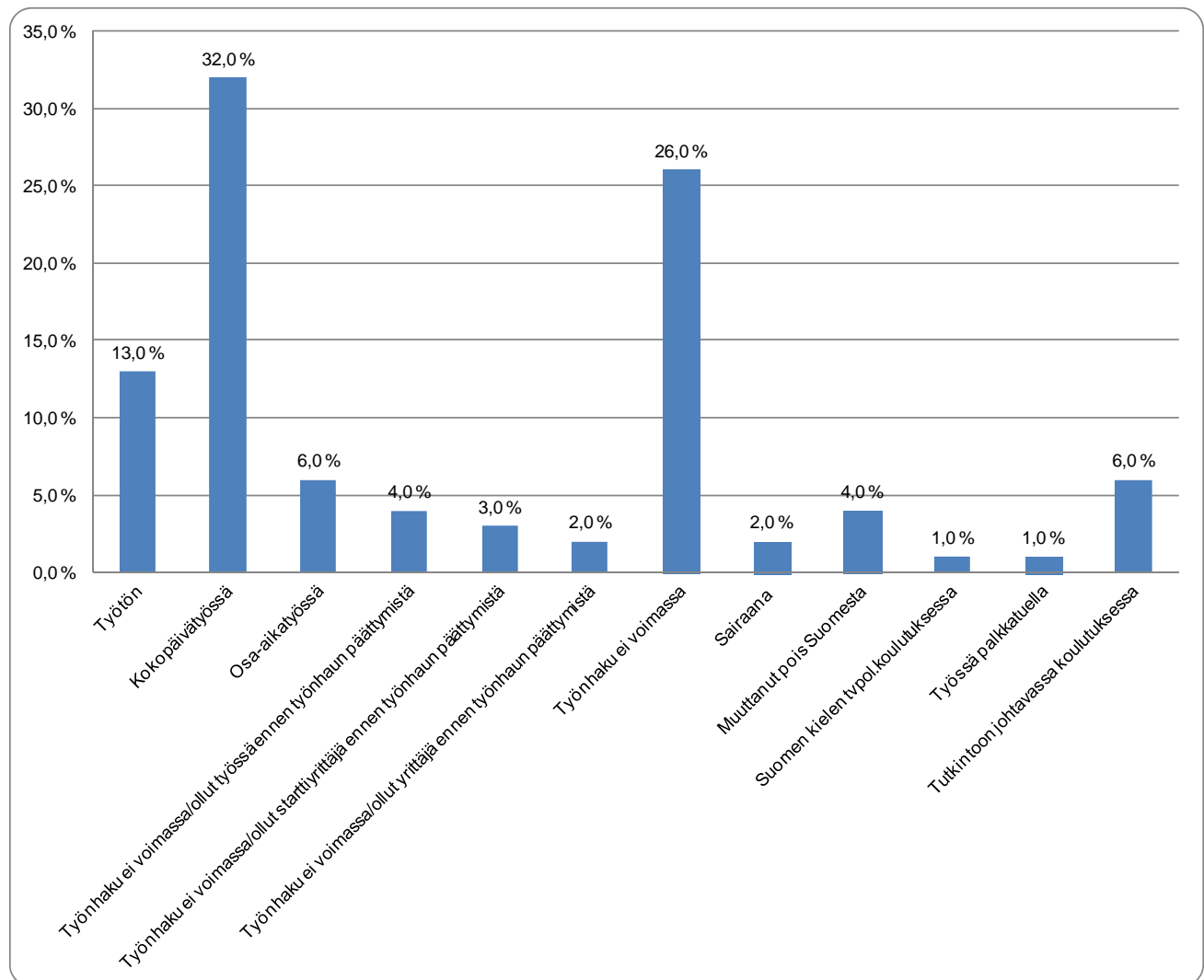
Vuonna 2006 rinnastetun koulutuksen käyneistä vain 15 % oli vuonna 2012 TE-toimiston asiakkaina. 32 %:n työhaku oli katkennut siten, että viimeinen merkintä URA-järjestelmässä oli tieto kokopäivätyön aloittamisesta. Tämän lisäksi osa-aikatyön aloittamista koskeva tieto oli viimeinen URA-merkintä 6 %:n kohdalla.

TE-toimiston asiakkuus ilman URA:an merkittyä tietoa syystä oli katkennut yhteensä 26 %:lla. 4 % oli viimeisen URA-merkinnän kirjaamisaikana ollut työssä esim. määräaikaaisesti.

3 % oli saanut starttirahaa viimeisen URA-merkintänsä aikaan ja näiden lisäksi 2 % oli ilmoittanut aloittaneensa yritystoiminnan. URA-tietojen mukaan 6 % oli tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Suomesta pois muuttaminen oli viimeinen URA-merkintä 4 %:n kohdalla.

Niiden 26 %:n osalta joiden asiakkuus ei ollut voimassa eikä tietoa sen katkeamisen syystä ollut, voitaneen arvella suuren osan työllistyneen. Luonnollisesti joukossa voi olla työllistyneiden lisäksi esim. maasta pois muuttaneita.

Vuonna 2012 työttöminä olleista 13 % oli työttömiä työhakijoita, 1 % palkkatukityössä ja 1 % työvoimapolittisen suomen kielen koulutuksen työelämäjaksolla.

Kuva 10: Rinnastetussa koulutuksessa vuonna 2006 opiskelleiden tilanne vuonna 2012

Asiakastapauksia rinnastetun koulutuksen vuonna 2006 aloittaneiden joukosta

Eurooppalainen, 1970-luvulla syntynyt mies, jolla on lukiokoulutus ja rakennusalan työkokemusta. Asiakas aloitti syksyllä 2006 rinnastetun suomen kielen koulutuksen, joka kesti seitsemän kuukautta. Asiakastiedoista ei näy, millä tasolla asiakkaan suomen kielen taito oli koulutuksen jälkeen. Oltuaan vajaat neljä kuukautta työttömänä asiakas ilmoitti työllistyneensä kokopäivätyöhön, ja asiakkuus TE-toimistossa päättyi.

Aasialainen, 1970-luvulla syntynyt mies, jolla on kotimaastaan yleissivistävä koulutus. Asiakas aloitti rinnastetut suomen kielen opinnot syksyllä 2006. Toukokuussa 2007 opintojen päättyessä hänen suomen kielen taitonsa oli tasolla A2.1. Syyskuussa 2007 asiakas aloitti työvoimapolitiittisen kielikoulutuksen, jonka tarkoituksena oli parantaa erityisesti kirjallisia taitoja. Koulutus kuitenkin keskeytyi pian asiakkaan työllistyttyä siivoustyöhön, josta hän irtisanoutui elokuussa 2008. Asiakas suoritti lisää suomen kielen opintoja rinnastetusti lukuvuonna 2008 – 2009. Kurssitodistuksen mukaan hänen kielitaitonsa oli koulutuksen päättyessä tasolla A2.2. Asiakas osallistui samana kesänä keskitason YKI-testiin, mutta ei läpäissyt koetta. Testin mukaan hänen kirjalliset taitonsa olivat tasolla A2.1. Elokuussa 2009 asiakas pääsi työvoimapolitiittiseen ravitsemusalan koulutukseen ja työllistyi sitä kautta osa-aikatyöhön alan tehtäviin tammikuussa 2010. Työ päättyi koeajalla. Oltuaan noin puoli vuotta työttömänä asiakas sai uuden osa-aikatyön. Helmikuussa 2011 hän aloitti kokopäivätyön toisessa yrityksessä, ja työnhaku päätettiin.

Aasialainen, 1980-luvulla syntynyt nainen, joka on suorittanut kotimaassaan alemman korkeakoulututkinnon. Asiakas aloitti rinnastetut suomen kielen opinnot syksyllä 2006 oltuaan työttömänä työnhakijana alle kuukauden. Opinnot päättyivät huhtikuussa 2007. Alkukesällä 2007 asiakas aloitti siivousalan työn. Syksyllä hän jatkoi kieliopintojaan työnteon rinnalla. Opinnoista tehtiin rinnastuspäätös. Asiakas irtisanoutui työstään vuoden 2007 lopulla. Kun kieliopinnot päättyivät huhtikuussa 2008, asiakkaan suomen kielen taito oli tasolla B1.1/A2.2. Hän aloitti työvoimapolitiittisen ravitsemusalan koulutuksen kuukauden mittaisen työttömyysjakson jälkeen. Työnhaku päättyi syksyllä 2008, jolloin asiakas siirtyi opiskelijaksi alan ammatilliseen oppilaitokseen.

Aasialainen, 1960-luvulla syntynyt nainen, jolla on käynyt kotimaassaan peruskoulun. Asiakas opiskeli suomen kieltä rinnastetussa suomen kielen koulutuksessa lukuvuoden 2006-2007 ja saavutti kielitaidon tason A1.3. Tämän jälkeen hän kävi elokuusta 2007 heinäkuuhun 2008 työvoimapolitiittista, hitaasti etenevää suomen kielen koulusta, jonka tuloksena saavutti kielitaidon tason A2.1/A2.1. Reilun puolitoista vuotta kestäneen työttömyyden jälkeen hän oli keväällä 2010 kolmen kuukauden ajan määräaikaisessa työsuhteessa ravintola-alalla. Alkuvuodesta 2011 hänet valittiin työvoimapolitiittiseen koulutukseen, jota hän kävi seitsemän kuukautta saavuttaen kielitaidon tason A2.1. Loppuvuodesta 2012 hän aloitti sosiaalialan työelämävalmennuksen.

Yhteenveto ja johtopäätöksiä

Koulutusportti-projektin selvityksissä verrattiin työvoimapolitiittiseen ja omaehtoiseen kotoutumista edistävään (rinnastettuun) koulutukseen ohjautumista ja niihin osallistuneiden henkilöiden jatkopolkuja. Selvitysten valossa Suomeen saapuvien maahanmuuttajien työllistymispolut ovat varsin pitkiä. Yksinomaan kotoutumiskoulutuksen käyneet maahanmuuttajat eivät yleensä työllisty avoimille työmarkkinoille tai aloita tutkintoon johtavia opintoja. Toki työllistymistä tapahtuu jo kotoutumiskoulutuksen aikana tai ennen sen alkamista. Tällaisia työllistymisiä ei kuitenkaan huomioitu näissä selvityksissä, koska niiden keskeisenä tarkoituksena oli tarkastella maahanmuuttajien sijoittumista nimenomaan loppuun suoritettun kotoutumiskoulutuksen jälkeen.

Vuoden 2010 syksyllä työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen tai siihen rinnastetun kotoutumista edistävän koulutuksen aloittaneista suhteellisen harva pääsi heti koulutuksen päättymistä seuraavan vuoden kuluessa työhön. Kun kuitenkin tarkastellaan hieman pidemmällä aikavälillä vuoden 2006 syksyllä aloittaneiden opiskelijoiden henkilökohtaista etenemistä, harva heistä oli enää syksyllä 2012 TE-toimistossa työttömänä työnhakijana tai edes asiakkaana. Varsin moni oli myös viimeisen TE-toimistojen URA-tietojärjestelmään tehdyn merkinnän mukaan työllistynyt.

URA-tietojärjestelmän tietoihin perustuvien selvitysten keskeinen ongelma on niiden työnhakijoiden suuri osuus, joiden työnhaun päättymisen syy ei ole tiedossa. Huolellisenkin taustaselvityksen jälkeen enemmän kuin joka neljännen kotoutumiskoulutuksen 2006 aloittaneen henkilön työnhaun päättymisen syy jäi avoimeksi. Voidaan olettaa, että merkittävä joukko heistäkin on sijoittunut suomalaisille työmarkkinoille tai esimerkiksi päätoimisiksi opiskelijoiksi.

Vaikuttaa siltä, että työvoimapolitiittisen kotoutumiskoulutuksen ja siihen rinnastetun koulutuksen käyneiden jatkopolut ovat kotoutumisen alkuvaiheissa hyvinkin toisistaan poikkeavat siten, että välittömästi omaehtoisen kotoutumiskoulutuksen jälkeen edettiin harvoin työmarkkinasuuntaisesti. Pelkän työttömyyden torjunnan näkökulmasta jo vuoden kuluessa opintojen päättymisestä omaehtoiset ratkaisut olivat monien kohdalla olla edullisempia. Kysymykseen siitä, missä määrin työmarkkinoille eteneminen johtui koulutusmuotojen sisällöllisistä eroista ja miltä osin puolestaan niihin osallistuvien kohderyhmien erilaisuudesta ei voitu saada lopullista selvyyttä. Myös selvitysten vuoden 2006 ja 2010 otoksien melko suurten eroavaisuuksien johdosta olisi tarpeellista jatkaa kysymyksen selvittämistä. Kun seurataan eri koulutusmuotoihin osallistuneiden henkilöiden tilanteiden edistymistä viiden vuoden ajan, lopulliset jatkopolut tasoittuvat melko samankaltaisiksi työttömien ja työllistyneiden osuuksien sekä muiden etenemispolkujen sisältöjen osalta.

Ulkomaan kansalaisten lukumäärä työnhakijoina ja työttöminä on kasvanut erittäin voimakkaasti selvityksiä vastaavien seurantavuosien aikana. Seitsemän vuoden aikana vuoden 2006 tammikuusta vuoden 2013 tammikuuhun ulkomaalaisten työnhakijoiden määrä Uudenmaan TE-toimistoissa kasvoi 100 % ja ulkomaalaisten työttömien määrä 99 %¹. Samalla työvoimapolitiittiseen kotoutumiskoulutukseen osallistuneiden lukumäärä kasvoi vielä jyrkemmin.

Vuonna 2006 kotoutumis- tai siihen rinnastetun koulutuksen aloittaneita koskevan pidemmän aikaperspektiivin selvityksen näkökulmasta oleellisin esille tullut seikka oli se, että ulkomaalaiset työnhakijat etenevät työllistymispoluissaan. Tämä tapahtuu ehkä hitaammin kuin kotoutumista edistävän koulutuksen tavoitteiden näkökulmasta olisi suotavaa, mutta se tapahtuu joka tapauksessa. Voidaankin päätellä, että ulkomaalaisten työttömien lukumäärän ja myös suhteellisen osuuden merkittävä kasvu perustuu huomattavasti enemmän uusien maahanmuuttajien määrän kasvuun kuin siihen, että nämä henkilöt jäisivät lopullisesti TE-toimistojen asiakkaiksi.

¹ Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilasto

Julkaisusarjan nimi ja numero Raportteja 77/2013				
Vastuualue Elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri				
Tekijät Ilona Korhonen Jarno Ruotsalainen Lea Savolainen		Julkaisuaika Lokakuu 2013		
		Kustantaja Julkaisija Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus		
		Hankkeen rahoittaja toimeksiantaja Euroopan sosiaalirahasto		
Julkaisun nimi Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumispolut Selvitys kotoutumiskoulutuksen opiskelijoiden pitkän aikavälin sijoittumisesta				
Tiivistelmä Koulutusportti – maahanmuuttajien alkuvaiheen ohjauksen kehittämishanke selvitti työvoimakoulutuksena järjestetyn ja omaehtoisen kotoutumiskoulutuksen syksyllä 2006 aloittaneiden maahanmuuttajien etenemispolkujen eroja. Tavoitteena oli saavuttaa yleiskuva omaehtoiseen (tuolloin ”rinnastettuun”) kotoutumiskoulutukseen ohjautumisesta sekä näihin koulutuksiin osallistuneiden maahanmuuttajien jatkopolkujen eroavaisuuksista verrattuna kotoutumiskoulutuksen työvoimakoulutuksena suorittaneisiin. Aineisto kerättiin URA-tietojärjestelmästä otantaperusteisesti sellaisten Helsingin TE-toimiston maahanmuuttaja-asiakkaiden joukosta, jotka aloittivat kotoutumiskoulutuksen ensimmäisen kerran syksyllä 2006. Verrattiin työvoimakoulutuksen sekä omaehtoisen koulutuksen suorittaneiden ryhmiä toisiinsa. Selvityksen mukaan omaehtoiseen opiskeluun ohjautui hieman erilaisen taustaprofiilin mukaisia maahanmuuttajia kuin työvoimakoulutukseen. Lisäksi verrattiin toisiinsa eri koulutuksiin osallistuneiden tilannetta viiden vuoden kuluttua kotoutumiskoulutuksen suorittamisen jälkeen. Etenemistä tarkasteltiin TE-hallinnon jaotteluin: selvitettiin mm. työttömyyttä ja työllistymistä. Viiden vuoden kuluttua kotoutumiskoulutuksen päättymisen jälkeen työttömien osuus oli varsin pieni sekä työvoimakoulutuksen että rinnastettuja koulutuksia suorittaneilla; rinnastettuja suorittaneissa työttömiä oli hieman enemmän. Samoin kokoaikatyössä oli hieman useammin työvoimakoulutusta kuin rinnastetun koulutuksen suorittanut. Molemmissa ryhmissä noin neljänneksellä TE-toimiston asiakkuus oli kuitenkin päättynyt vailla tietoa syystä. Vuonna 2006 kotoutumiskoulutuksen aloittaneiden tarkastelun tarkoitus oli täydentää Koulutusportti-projektin tekemää vuonna 2010 työvoimapolitiittisia ja rinnastettuja kotoutumiskoulutuksia aloittaneiden pääkaupunkiseudun maahanmuuttajien työmarkkinatilanteen selvitystä. Otannassa työvoimakoulutukseen osallistuneiden ja omaehtoisesti opiskelleiden taustaprofiilien erot olivat pienemmät kuin 2010. Samoin erot työvoimakoulutuksia ja rinnastettuja opintoja suorittaneiden työllistymisen ja jatkopolkujen välillä olivat pienempiä kuin vuoden seurannassa. Viiden vuoden seurannassa erot työvoimapolitiittisia kotoutumiskoulutuksia ja rinnastettuja opintoja suorittaneiden työllistymisen ja jatkopolkujen välillä olivat kaventuneet. Vuonna 2012 TE-toimiston asiakkaina oli enää varsin vähän vuonna 2006 kotoutumiskoulutuksen aloittaneita. Ulkomaalaisten asiakkaiden lukumäärän hyvin voimakas kasvu TE-toimistoissa 2006 – 2012 johtuikin ensisijaisesti uusien ulkomaalaisten työnhakijoiden määrän nopeasta kasvusta. TE-toimistoon ilmoittautuvien maahanmuuttajien työllistymispolku on usein pitkä. Pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna kotoutumisen ja työllistymisen tavoitteet vaikuttavat kuitenkin mahdollisilta saavuttaa.				
Asiasanat (YSA:n mukaan) maahanmuuttajat, kotoutumiskoulutus, työvoimakoulutus, aikuisopiskelu				
ISBN (painettu)	ISBN (PDF) 978-952-257-844-0	ISSN-L 2242-2846	ISSN (painettu)	ISSN (verkkojulkaisu) 2242-2854
www www.ely-keskus.fi/julkaisut www.doria.fi		URN URN:ISBN: 978-952-257-844-0	Kieli Suomi	Sivumäärä 11
Julkaisun myynti/jakaja				
Kustannuspaikka ja aika			Painotalo	

PRESENTATIONSBLAD

Publikationens serie och nummer Rapporter 77/2013				
Ansvarsområde Näringar, arbetskraft, kompetens och kultur				
Författare Ilona Korhonen Jarno Ruotsalainen Lea Savolainen		Publiceringsdatum Oktober 2013		
		Utgivare Förläggare Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland		
		Projektets finansär uppdragsgivare Europeiska socialfonden		
Publikationens titel Integrationsstiger för vuna invandrare Utredning om långsiktiga karriärer för studerande inom integrationsutbildning (Aikuisten maahanmuuttajien kotoutumispolut)				
Sammandrag Projektet Koulutusportti för utveckling av tidig handledning för invandrare redde ut skillnader i karriärerna för invandrare som inlett integrationsutbildning som arbetskraftsutbildning eller frivillig integrationsutbildning i Helsingfors hösten 2006. Syftet var att skapa en allmän bild av lotsningen till frivillig (då "jämförbar") integrationsutbildning samt av skillnaderna mellan de fortsatta karriärerna för de invandrare som deltagit i dessa utbildningar och dem som deltagit i integrationsutbildning som arbetskraftsutbildning. Materialet byggde på ett urval från URA-datasystemet och omfattade sådana invandrarkunder på TE-byrån i Helsingfors som inledde integrationsutbildning första gången hösten 2006. De som deltagit i arbetskraftsutbildning jämfördes med dem som deltagit i frivillig utbildning. För det första strävade man efter att hitta förklaringar till valet av utbildning i skillnaderna mellan gruppernas profiler. För det andra jämfördes läget mellan dem som deltagit i olika integrationsutbildningar fem år senare. Utvecklingen granskades enligt TE-förvaltningens indelning. Man undersökte bla. arbetslösheten och sysselsättningen. Fem år efter avslutandet av integrationsutbildningen var andelen arbetslösa rätt liten både bland dem som deltagit i arbetskraftsutbildning och dem som deltagit i jämförbara studier; antalet arbetslösa var dock något större bland dem som ägnat sig åt jämförbara studier. Likaså hade de som deltagit i arbetskraftsutbildning något oftare heltidsarbete. I bägge grupper hade kundförhållandet med TE-byrån dock upphört för cirka en fjärdedel av okänd orsak. Syftet med utredningen av dem som inlett integrationsutbildning 2006 var att komplettera den utredning som genomfördes i projektet Koulutusportti och som handlade om arbetsmarknadssituationen för de invandrare i huvudstadsregionen som inlett arbetskraftspolitiska och jämförbara integrationsutbildningar 2010. I urvalet var skillnaderna i profilerna för dem som deltagit i arbetskraftsutbildning respektive frivilliga studier mindre än 2010. Likaså var skillnaderna i sysselsättning och fortsatt karriär mellan de två grupperna betydligt mindre än i den ett år långa uppföljningen. I den fem år långa uppföljningen minskade skillnaderna i sysselsättning och karriär mellan dem som deltagit i arbetskraftspolitisk integrationsutbildning respektive självständiga studier. År 2012 hade TE-byrån rätt få kunder som inlett integrationsutbildning 2006. Den mycket kraftiga ökningen i antalet utländska kunder på TE-byråerna 2006–2012 beror främst på att antalet nya utländska arbetsökande ökat i snabb takt. En lyckad sysselsättningsstig för invandrare som anmäler sig på TE-byrån är ofta lång. På längre sikt verkar det dock vara möjligt att nå integrations- och sysselsättningsmålen.				
Nyckelord (enligt Allärs) invandrare, integrationsutbildning, arbetskraftsutbildning, vuxenstudier				
ISBN (tryckt)	ISBN (PDF) 978-952-257-844-0	ISSN-L 2242-2846	ISSN (tryckt)	ISSN (webbpublikation) 2242-2854
WWW www.ely-centralen.fi/publikationer www.doria.fi		URN URN:ISBN:978-952-257-844-0		Språk Finska
				Sidantal 11
Beställningar				
Förläggningsort och datum			Tryckeri	

RAPORTTEJA 77 | 2013

**AIKUISTEN MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTUMISPOLUT
SELVITYS KOTOUTUMISKOULUTUKSEN OPISKELIJOIDEN PITKÄN AIKAVÄLIN SIIJOITTUMISESTA**

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

ISBN 978-952-257-844-0 (PDF)

ISSN-L 2242-2846

ISSN 2242-2854 (verkkojulkaisu)

URN:ISBN: 978-952-257-844-0

www.ely-keskus.fi/julkaisut | www.doria.fi/ely-keskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto